

MAGYAR NÉP

POLITIKAI, GAZDASÁGI, SZÉPIRODALMI KÉPES HETILAP

Előfizetési árak :

Egész évre	44 L.
Fél évre	22 L.
Negyed évre	11 L.
Egy szám ára	1 L.

Felelős szerkesztő :

DR. NALÁCZY ISTVÁN.

Főszerkesztő :

GYALLAY DOMOKOS.

Megjelenik minden szombaton

Szerkesztőség és kiadóhivatal :

Str. Regina Maria (v. Deák F.-u.) 35. sz.

Hová még magyarom?

Azt hallom, hogy megválni készülsz ősi portádtól, hogy itt akarod hagyni a földet, rétet, vizet, rokont, jóbarátot, hogy elmegy idegenbe, messze, túl az óperencián.

Magad eszelte-e ki ezt? Nem hiszem. Mert fogalmad nincs és nem is lehet arról, hogy mi van ott-tul, messze idegenben.

Hallom, kaptál egy könyvet, melyből kiokumbáltad, hogy túl a nagy vizen van egy ország, ahol kevés munkával nagy pénzt lehet szerezni, ahol a buza tizszeresen fizet, ahol a kávé nem a boltostól kell venni, hanem szüretelheted, ahol a pamutvásznat nem röffel mérik, hanem szeded a bokorból, ahol a dohányt nem nézi a fiánc, hanem magad vágod le, ahol a cukor úgy terem, mint nálunk a kukorica, ahol még a husvéti pirostojás börsönnyfestékét sem leuért veszed, hanem fejszével vágathod (mert ott terem), ahol nem adsz a tavaszi vásáron sulyos, ropogós bankót egy üszőért, hanem kísétálsz a „pusztára“ és pányvával fogsz egy pár vadon bitangoló marhát a „többi“ közül, kipucolod a féregtől, eteted, ápolod s aztán — másé lesz s te pedig fejszét ragadsz (ha van) s elszaladsz, az „erdőségbe“ és dühödben, bánatodban, más hijján belevágod egy nagy, istentelen kemény fába s kicsorbult fejszéd nyomán tej fakad (mert ilyen is van ott). Tehát tejjel . . . folyó ország az. De hol van a méz? No azt is meghallod iziben, figyelj!

Ahogy az előbbi sorokból olvashatod már előre is, látható, hogy mily boldogság, öröm, meglegedés vagyon, kiskirályság vár reád, vérem, ott kint Braziliában, de csak akkor, ha nem-

INDIANUS HARCOSOK BRAZILIA BELSEJÉBŐL

csak erős karodat, nemcsak elszánt munkabírsodat, nemcsak becsülettel páros lelkedet, nemcsak hiteded viszed veled, hanem, ami a fő, *összes vagyonodat — és családot is.*

Hova tetted édes magyarom ősi természetet, mely minden nem ismeretesre, újra, csodálatosra, reklámra nem szokott rögtön beugrani, hanem előbb körtönfontoltan meghányajveti a dolgot s aztán . . . „majd meglátjuk“-kal szokott napirendre térni az ilyenfajta mis-más dolgok fölött. Mióta lett szokásoddá, hogy a fölöstökömhöz már kenyér helyett maszlagot veszel be? Pedig messze a délebed nem is

tudod, mi lesz a vacsora! Azt pedig tudnod kell, hogy a maszlagméreg délben már olyan beteggé tesz, hogy vacsorára már nem is lesz szükséged.

Szólok hozzád ezen okból imigyen. A te maszlagos fölöstökömöd ígér neked egy új igéretföldet, amely 28-szor nagyobb mint a mi hazánk, annak a majdnem 8 és $\frac{1}{2}$ millió km² területű földnek csak még egyszer annyi népessége van (30 és félmillió), mint ahányan itt élünk. Ezért kell oda most rajtad kívül még a családod is. Mert az a sok elfajult, elpuhult, a szüzföldből rabló gazdálkodással kihizlalt *portugál* ivadék (kit brazillerosnak hívnak), továbbá a szabadság érzetében megférni nemtudó, kéjvágyó, dologtalan *szerecsen* (néger a neve), meg a pusztulásra szánt ugyan, de mindinkább erősödő és rohamosan emelkedő *indián* fajta már nem tudnák sokáig együtt tartani az egyes államokat. Települt le már ott a kedvezőbb éghajlatu részekre olasz és német népség is, ezek is beszédtek a maszlagot, ott élnek ma is tömegesen egy rakáson, meg is gazdagodtak némelyek, *de már több nem vándorol oda.*

Ha az a mindent fontolgató és jól körültekintő német, meg az a náladnál nagyobb szükségét szenvedő olasz visszariad ebbe az Eldorádóba való kivándorlástól, holott azok egy tömegben egy helyen telepedtek le és elhagyott hazájukból évtizedeken át mérhetetlen sok pénzzel segélyezték őket, akkor hogyan fogtok ti majd hozzá a település kezdetéhez, egy kis házikó összeeszkábálásához, mikor szétszóródva sok ezer mérföldnyi távolságra kerülsz atyádfiától, véredtől, sorsod osztályosától? Ki segít neked ott, ki ad tanácsot, hol szerzel eszközöket, ki védi igazadat az ottani törvények (?) előtt, kinek tudsz panaszkodni ott, ahol nyelvedet sem értik, hova akarnál menekülni, mikor a legközelebbi vasuti végállomás 5–6 száz kilométerre van? Ki gyógyít, ha beteg vagy, ki vigasztal, ha elcsüggedsz, ki gyámolít, segít, ha munkád nem sikerül s az elemi csapások tönkreteszik reményeidet, keserves munkád gyümölcsét?

Talán a trópusi hőség (40–44 fok), megérleli azokat a terméseket, melyeket a te „telepes földed” *neked* sohasem termel? Talán a mi telünket helyettesítő trópusi esőzés, mely 3 és fél hónapon át öntözi „telepes földedet”, azt az áldott vörös földet (terra rossa), melyet szépecskén lekotor és elviszi messze nyugatra a nagy folyókba s ott maradsz „szüzfölded”

hijján csupasz földön. Talán a tengerré vált síkföld, melyet néhol 5–8 méter magas viz borít s néhol pedig az őserdő, „felsőkoronája”

BRAZILIAI ŐSERDŐ

látszik csak ki belőle. Talán az őserdő fáiból nagynehezen összetákolt házad, mely néhány hónap alatt reád omlik, mert belsejét porráragta a *termesz* nevű rovar. Talán enyhületet szerez a házad előtt zöldelő árnyas fád, melyet „egy nap alatt” pozdorjává rág a *vándorhangya* (sauba). Talán megvigasztalnak az őserdő aljfaín röpködő szivárványszínű kolibri madarak, melyek közelében észrevétlenül siklik feléd a világ legnagyobb és legerősebb kigyója, a 10–11

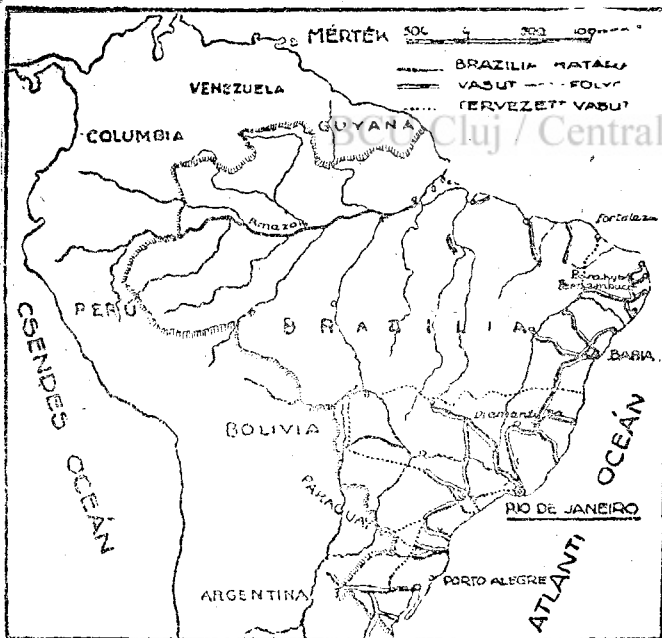

ANAKONDA A FÖLD-LEGNAGYOBB KIGYÓJA

m. hosszú anakonda, avagy az itt élő legmérgebb féreg! a csörgőkigyó.

S ha Istentől-embertől elhagyatottan menekülni akarsz, ugy-e kezdedbe veszed a térképet, megkeresed az országutat, utbaigazítást kérsz a szomoruképű indiántól, a vigyorgó négerből, a göggyében mindenkit lenéző fehér embertől? Ott térkép nincsen, ott országút nincsen, jóakarót, jóbarátot nem találsz.

Avagy talán azt hiszed, hogy amint a hajóból partra lépsz, ölelő karok, szíves „Isten hozott“ fogadnak? Tévedsz. Vár az ügynök, akinek eladtad magadat, családodat, hazádat. Vasutra ültetnek s a keskenyvágányú vasutacska dőcög veled 500—1000 km. távolságra napok hosszát s ahogy én ismerlek, számolgotod beváltott pénzedet (millreis a neve), nézegeted batyudat, bámulod az idegen világot, csak egyet felejtessz el: beletekinteni feleséged, gyermekeidnek lelkébe. Ne hidd, hogy a te beigért „telepes földed“, megváltó menyországod mindjárt a vasuti végállomás végén lesz. Egyiket

BRAZILIA TÉRKÉPE

Barrának, a másikat Goyaznak, Santa Annának, Corumbának Cujabának hívják. A följebb esőktől meg éppen mentsen meg az Isten. Aztán az állami intéző (gubernador) elindít a már korábban érkező telepesek tanyáin (haciendas) túl tul abban az irányban, amerre még fehér ember is csak elvéte jár (az is csak olyan tudósféle ember volt. Azt gondold, hogy tengelyen mehetsz tova? Igen, ha veszel öregapád sem látta nagykerékű leptikát s ahhoz vagy 6 pár igásbarmot. Ha pedig a gubernador szállít

tova, azt ropogós millreisben te fizeted. Az ügynök urak pedig Rioban (ez a szövetséges állam fővárosa) vagy Bahiában, esetleg Santosban (a főbb kikötő helyek) megkapják a te bőrödre kirótt percentjüket és esetleg küldözetik az itthon maradottaknak a te nevedben, a te és családod boldogságáról hirthező leveleket.

Végre megérkeztek 5—6—8 száz kilométer hátrahagyásával az ígért földjére, amelyt a hiradások szerint az „állam“ már neked „előkészített“. Államnak állam, de nem Brazília állama, hanem annak egyik része, amelyiknek egyike másika ötszörte is nagyobb mint hazánk és van 4—5 helysége és alig 2 millió lakója. Törvénye van az egész Braziliának, de van külön-külön minden államnak is és jól jegyezd meg, hogy „ahány ház, annyi a szokás“.

De hát ugyan milyen is az az „előkészített“ ígért földje? Egy darab. kb. 25 holdnyi kis erdő az, amelyen heteken keresztül sem tudsz átvergődni. Ugy nevezik *guaco*-erdő. Ebben pedig van sok 60—70 m. magas fa, de az alja csupa cserje és bozót, melyekből néha két kar vastagságú, kötélforma szulákok emelkednek ki, aztán összevisszabogozódnak mint a rosszul vetett háló, majd pedig körülfontják sűrűen a sudajfákat (ezeket lianoknak nevezik). Az ilyen erdő alja oly sűrűen bogozott, hogy szeretném látni, miként tudna az árván itthon hagyott Bundás kutyád három lépést is belekuncorogni. A gyerekek mulatnak tán, mert a lelógó lián-köteleken vidáman tornáznak a nyekegő bögmajmok, fentebb meg rikácsolva tollázkodnak a cifra papagályok. De ugyanezen bozótokban rejtőzködik a félelmetes ragadozó *jaguár* és a *kuguar* (amerikai oroszlan). Egyszer csak meghallod a *lajhár* vontatott *aj-aj* szavát, melyre szivedből tör föl majd a visszhang *baj-baj!*

— De hát édes Istenem, én ide meggazdagodni jöttem! S erősebb eszközöd hijján előveszed kacorkésedet és lassan kezded metélni a bozótot, az aljafás részeket, megnyitod az erdőt. Mintha egy rég betemetett pincetorkot nyitottál volna fel; ömlik a nehéz pára, a füledt őserdő büze, levegő rohan át a résen s árad, terjed az évtizedes őserdő miazmás levegője, mely telve a *váltóláz* (malária) bacillusaival. De én gazdag akarok lenni! Tovább, tovább! Végre valahogy befejezed ezt a munkát, „kinyitottad“ az erdőt, az ígért földjét. Kiszellőzik a „teleped.“ Neked azonban föld kell. Föld! De hol van még az! Hisz óriás fák árnyékolják be, ahol nem

kukoricát, de még földi diót, meg fekete babot sem termelhetsz. Pedig ezek az igazi brazíliai eledelek.

Kezded fűrészelni a fákat. Amelyiket meg akarod tartani épségben, annak a tövét magasan földdel betakarod, aztán tüzet raksz s mindent — fát, bokrot, liánt, virágot, állatot fölégatsz. Ezzel kész az „irtványosod,” a *roca*. Ugye-e mily munkába került neked ez? Bizonyára belátod. De nagyon csalódsz, ha azt gondolod, hogy most már megkezdheted a termelést. A szűz föld a *roca* nem enged, az alfafa újra sarjadzik s a küzdelem ujult erőt követel tőled. Az ilyen bozót rohamosan terjed, 3—4 év beletelik, míg folytonos pörköléssel annyira viszed, hogy elvetheted az első „kapás” növény magvait, (kukorica) melynek megmunkálása még inkább irtja az erdő sarjadását.

Most vagy azon a ponton, hogy megkezdheted álmaid megvalósítását. A fölöstökömöt elfogyasztottad, de még messze a dél. Mi lesz majd a vacsora?

Mindezt okulásul nem reklámokból irtam le neked, vándorbotra támaszkodó magyarom. — Néhány tudós ember, óriási veszedelmekkel küzdve, nagy pénzáldozatok árán s egy-kettő a halálsírájával testében járta meg ezeket a vidékeket, hogy onnan értékes, szem nem látta virágokat hozzon Európa téli kertjeibe. Ezek irták le a fentieket. Ezek után írom én nektek az intést.

* * *

De biztathatod magadat azzal is, hogy hátha én nem ilyen furcsa nevű helyekre, őserdőkhöz kerülök, hanem már üzembe helyezett földet kapok. Vannak olyanok is, akik azt hozzák elő, hogy én *ipari munkás, gyakorlott bányász vagyok* s akkor ipari helyeken, vagy bányavidéken könnyebben megélek és keresek.

Ezeknek is felelek egy más alkalommal. Addig is Isten velünk!

Hüber Imre.

A román politika hírei.

Múlt számunkban röviden vázoltuk az erdélyi magyar egyházak küzdelmes sorsát. Mind nagyobb bizonyossággal kell rájönnünk, hogy a kormány az egyházi intézmények teljes megbénítását célozza. Ez a szándék világlik ki a szenátusban március 8-án elhangzott támadásokból is, amelyek kitalált és elferdített adatok alapján az erdélyi katolikus intézményeket s főként a kolozsvári Marianumot érték. A jelenlevő gróf

Majláth püspök méltósággal és nemes bátorsággal védte meg egyházát a kicsinyes rágalmaktól.

Kijelentette, hogy a kolozsvári Marianum-leányintézet növendékei számára éppen a közoktatásügyi miniszterium kívánságára tették kötelezővé az egyenlő sapkák viselését.

— A diáksapka szabását — mondotta a püspök — amelyet a Bocskay korában divatban volt nemzeti sapkaviselet után tervezteünk, a kolozsvári kultuszreszort ajánlatára helybenhagyta a miniszterium, tehát annak viselése ellen senkinek kifogása nem lehet.

A sapka szabását bőségesen indokolja az a szándék, amely szerint növendékeinket arra akartuk emlékeztetni, hogy valamint Bocskay erdélyi fejedeleme a románokat különösen kedvelte és Spiridon gör. kel. püspököt sokféle jótéteményben részesítette, úgy ők is igyekezzenek, mint igazi erdélyi leányok különböző vallásu és nemzetiségű polgártársaikkal békességben és szeretetben élni. A Bocskay-sapka egy példányát — folytatta Majláth püspök — bemutattam Mária királynénak is és a királyné finom izlése semmi kivételt sem talált benne.

— A vád második pontjára, amely szerint a kolozsvári Szent Mihály templomba magyar szentek képeit csempészték, az a válaszom, hogy Szent-István és Szent László magyar királyok az egyetemes katolikus egyház szentjei és őket mindenütt tisztelik, ahol katolikusok vannak. Neki köszöni Erdély a katolikus vallás áldásait a pogányság sötétsége és barbársága után. A képek a templomban voltak már jóval azelőtt, mielőtt Hirschler prelátus-kanonok megszületett volna.

— Legkomolyabb és legsúlyosabb vád, hogy katolikus iskoláinkban irredentizmust tanítanak és ezzel veszélyeztetik a román állam biztonságát, és hogy ennek éppen én, az erdélyi római katolikus egyház püspöke, vagyok a főmozgatója. Ha irredentizmus az, hogy szeretjük ezt a szegény meggyalázott magyar nemzetet, akkor mindnyáján, a püspök is, papjai is, gyermekei is bűnösök, de ha irredentizmus alatt ezt értik, hogy a fennálló rend és az új államalakulat ellen izgatunk, akkor erélyesen vissza kell utasítanom a vádat, mert biztosíthatom a szenátor urakat, hogy ha ilyen törekvéseket találnak a vezetésemre bizottaknál, én lennék a legelső, aki megbüntetésüket szorgalmaznám. Nem mintha félténém tőlük az állam fennmaradását, hanem azért, mert nem akarom, hogy a politika piszkos hullámai az érintetlen gyermekszíveket ériék és már zsengek korukban megtanulják a gyűlölködést.

Policrap szenátor Majláth püspök beszédével foglalkozik és hangsúlyozza, hogy a magyaroknak békében kell élniök az uralkodó elemmel és nem szabad kihívó magatartást tanúsítaniuk.

Constantinescu miniszter rámutat arra, hogy hely

telen dolog egyes személyek izolált cselekedetelért egy egész népet felelőssé tenni.

Tárgyalni kezdték az alkotmányjavaslatot.

Március 9-én nyújtotta be a kormány az új alkotmány megteremtésére vonatkozó törvényjavaslatot. Nekünk, kisebbségi nemzeteknek minden okunk megvan, hogy az alkotmány-tervezetre a legnagyobb aggodalommal tekintünk.

Mindaz, amit ismerünk belőle, a legnagyobb veszedelmekkel fenyegető művelődési és gazdasági érdekeinket.

Ugy látszik, a románság nagy része is elkeseredett aggodalmakat táplál a liberális kormány alkotmánytervezete ellen. Erre vall az a magatartás, amellyel az egyesült ellenzék a benyújtott alkotmánytervezetet fogadta. A bukaresti parlamentben óriási vihar és a botrányos jelenetek hosszú sorozata zúdult ez alkalommal a Bratianu-kormányra. A tüntetések az utcára is átragadtak és izgalmas hullámvázisba hozták az egész román politikai életet.

A közhangulatot, amely az alkotmány ellen kialakult, Maniu Gyula tolmácsolta a parlamentben. Hivatkozott azokra a körülményekre, amelyek a tartományoknak a királysággal való egyesülését megelőzték, majd így foglalta össze az egyesült ellenzék álláspontját:

— Mi, a nemzetipárt és parasztpárt képviselői, akik ebben a teremben a nemzet hamisítatlan, szabad akaratát képviseljük és pedig mind a tartományok, mind a régi királyság nagy tömegeit illetőleg, nem járulhatunk hozzá sem a szavazati jog elrablásához, sem ahhoz, hogy a tartományok iránt vállalt kötelezettségeket figyelmen kívül hagyják és semmi szín alatt nem ismerhetjük el, hogy az ilyen körülmények között összehozott parlament jogosítva van az alkotmánytörvény megalkotása. Az ilyenképpen megszavazott alkotmány jogi tekintetben semmit sem ér.

Hasonló szellemű nyilatkozatot olvasott föl Pán Halipa, Besszarábia 27 képviselőjének nevében.

— Öt év óta — mondotta — amióta tehát az egyesülés megtörtént, Besszarábia olyan életet él, amelynél keservesebbet gondolni sem lehet és amilyen csak a legsötétebb Afrika gyarmataiban fordulhatott elő. Ennélfogva a nyilatkozat aláírói a kormányt nem tartják jogosultnak az alkotmány létrehozatalára.

Bratianu miniszterelnök többször megkísérelte, hogy válaszoljon a támadásra, de a rettenetes lármában nem tudott szóhoz jutni. Ellenzéki körökben az a hír járja, hogy a kormány rövidesen megbukik.

KÜLFÖLD

Ennek a hétnek külpolitikai eseményeiből a következők emelkednek ki:

Angolok a francia megszállás ellen. Anglia ipari és kereskedelmi tényezői kezdettől fogva rossz szemmel nézik a francia megszállást. A vezető politikusok is sorra a megszállás ellen nyilatkoznak. A nagytekéntyű Robert Cecil, aki eddig nagy barátja volt a franciáknak, egyik beszédében így nyilatkozik: „Elérkezett az idő, mikor Anglia meg kell, hogy mondja a franciáknak: Eddig és ne tovább! Nem engedhetjük meg, hogy egész Európát zűrzavarba döntsék. Mi a béke mellett vagyunk és békét akarunk.” Maga a brit kormány is jegyzékben tudatta a franciákkal, hogy a megszállással járó visszaélések az angolok részére is lehetetlenné teszik a helyzetet.

A franciák az angolok nélkül akarnak békülöni. Némely hírek szerint a francia kormány tárgyalni óhajt a németekkel. A tárgyalások célja az volna, hogy új egyezményt kössenek, amely Franciaországnak nemcsak gazdasági igényeit, de területi biztonságát is jobban szolgálná, mint a versaillesi béke. Ezt az egyezményt Franciaország, Belgium és Olaszország írják alá Anglia kizárásával.

Gazdasági szerződés Magyarország és Oroszország között. Ki hitte volna, hogy Magyarország és Oroszország között egyhamar békés kapcsolatok keletkeznek? Hiszen a két ország jelenlegi kormányzatát a legnagyobb elvi ellentétek választják el s különösen Magyarország ugyancsak nagy aggodalommal gondolhat a Kun Béla rém-uralmára, amit az oroszok szabadítottak rája. De hát a politika útjait nem lehet kiszámítani. Franciaország fegyveres fölvonulásokat rendezett Oroszország ellen s ma barátságát keresi, Németország szerződést kötött vele, Törökország, amely ugyancsak távol áll a bolsevizmustól, tényleges támogatást fogad el Oroszországtól. Nem csoda, ha végül Magyarország is az ő szorongatott gazdasági helyzetében összeköttetést keresett az oroszokkal. A két ország között megindult tárgyalások gazdasági természetűek. Egy kereskedelmi érdekeltséget akarnak létesíteni, amely a forgalmat megindítsa: Magyarországból kivinné azokat a gyártmányokat, amelyekre Oroszországnak égető szüksége van, ugymint gazdasági gépeket, szerszámokat, villamos felszereléseket, nemesített vetőmagvakat stb. Viszont Oroszországból behozna különféle nyersanyagokat, különösen petrolaumot, amiből 412 waggon már Budapestre is érkezett. A tárgyalások Berlinben folynak és kedvező eredményt ígérnek mindkét ország számára.

Törökország állásfoglalása. Utóbbi számainkban nem emlékeztünk meg a törökországi helyzetről. Ennek oka, hogy kevés hír érkezett Angorából, ahol a török nemzetgyűlés tárgyalásai érkezték, az is bizonytalan volt. Az újabb tudósítások szerint a törökök végül állást foglaltak a lausannei békefeltételek kérdésében. A feltételeket nem fogadták el, de másfelől nyitva hagyták az ajtót további tárgyalások megkezdésére. Nehezen jutottak erre a békés elhatározásra, mert a nemzetgyűlés többsége amellet volt, hogy azonnal fegyvert kell fogni az idegen beavatkozások ellen. Szerencséje a törököknek, hogy olyan kiváló fiaik vannak, mint Ismed és Kemal pasák, akik a bölcs megfontolást juttatták győzelemre.

Aki másnak vermet ás. A német területek megszállásában Franciaországot egyedül Belgium támogatja fegyveresen. A kis országnak nem igen válik hasznára ez a vállalkozás. Mialatt ugyanis a belga katonák Németországban a szegény munkásokat szorongatják, odahaza Belgiumban a legszélsőbb munkásmozgalmak kapnak lábra. A sztrájkok megvizsgálása alkalmával kiderült, hogy Belgiumot nagyarányú kommunista összeesküvés hálózza be. Negyven kommunista vezért letartóztattak. A sztrájkok tovább folynak mind Belgiumban, mind Franciaországban.

HÍREK

Seprődy János halála.

Az erdélyi magyarságot újra nagy veszteség érte: Seprődy János, a kolozsvári református kollégium tanára, a kitűnő tudós, kidőlt soraink közül. A veszteséget mi, a „Magyar Nép” szerkesztősége is fájdalmasan érezzük, mert Seprődy János lelkes munkatársunk volt és különösen a kezdet nehézségei közt cikkeivel, baráti tanácsaival sok szolgálatot tett lapunknak. Hasznos életének bővebb méltatására közelebbről alkalmat fogunk találni.

Glattfelder püspök új székhelye. Temesvári székhelyéről Glattfelder püspök rövid időn belül Magyarországra költözik. Új székhelye, mint egyuttal a csanádi püspökségnek is magyarországi székhelye, legnagyobb valószínűség szerint Szegeden lesz. A püspök távozása előtt bucsukihallgatáson volt a királynál, aki meleg figyelemmel érdeklődött az egyházak és kisebbségi ügyek iránt.

Az unitáriusok reformgyűlése. Minden nagy átalakulás idejében voltak és lesznek reformok. Az egyházi lapokat olvasgatva, hol az egyik, hol a másik egyházban látunk ilyen reformtörekvéseket. Legutóbb a Református Szemle-ben volt egy cikk: „Az egyházi törvények kiegészítéséről” — *Egyházi Szolga* aláírással. Igen helyesen arra mutat rá, hogy a papok lelki munkájának áldozatos hevéből lehet várni a javulást. Mi is úgy látjuk a történelemből, hogy amikor az emberiség elvadult, az Istentől elfordult, az önzés fertőjé-

ben fetrengett s a bűn útjára tévedt: mindig a lelki élet megjavulásával lehetett a helyes útra visszaterelni. Az unitárius egyházban is régebbi idő óta folynak reformtörekvések. Legközelebb (április első napjaiban) reformgyűlésre jönnek össze Kolozsváron. Nem ismerjük a belső irányokat, de úgy gondoljuk, hogy a valóságos élet megszilárdítása kell, hogy a főszempontot alkossa. A lelki életet kell szerető gondozás alá venni, ha azt akarjuk, hogy a lelki élet virágozzék és gyümölcsöt hozzon. A jó gazda tudja, hogy a jó termés csak akkor biztos, ha jól szánt, jól boronál és jól megműveli a földet.

A nagyváradi premontrei gimnáziumot bezárták. A magyar felekezeti oktatást újabb sérelem érte. Rendkívül érzékeny veszteség érte. A közoktatásügyi miniszter a nagyváradi premontrei gimnáziumot, minden közbenjárás ellenére, táviratilag bezáratta. Ez a magyar diák tehát kivonult a múzsák hajlékából s a szülőkre a legterhesebb gond szakadt rá. A miniszter az állami gimnázium magyar osztályában akarja elhelyezni a nagyszámu növendékcsereget.

Hányan is vannak az elhelyezetlen óvónők? A sok gyermekkel megáldott falusi asszonyok és a városi asszonyok mindig hálával gondolnak arra, hogy a magyar óvónők mily lelkiismeretesen gondozták, óvták gyermekeiket. A román imperium átvételekor a hatóságok az óvodákat megszüntették, úgy hogy ma csak itt-ott áll fenn óvoda. Az esküre jelentkezett közalkalmazottak sorában a múlt évben 70 óvónő volt, akik állami elhelyezést vagy nyugdíjat kértek. A nyugdíjat most is igénylik, akik területen maradtak, mert ehhez joguk van. A nyugdíjat azonban még mindig késik. Az államok közötti elszámolás (liquidatio) nehezen megy s ezért Románia még előlegként sem ad nyugdíjat a volt állami alkalmazottnak, tehát az óvónőknek sem. Az óvónők között igen sokan 4 év óta nem kapnak sem fizetést, sem nyugdíjat. Azok, akiknek a mindennapi keresetük megvan, a mai nehéz viszonyok között meg is tudják érteni, hogy ilyen hosszú időn át miből is lehet tegődni. Hát bizony a szegény óvónők közül igen sokan még a ruhájukat, fehérneműjüket is eladták, ha valami feleslegük. Többen igyekeztek a leglehetséges munkát is vállalni, csak hogy élhessenek. A múlt évi összeírásakor 70 óvónő jelentkezett volt. Jelenleg 54 óvónőről van tudomásunk. Ezek közül még 2 sehol se tudott elhelyezkedni. A többiek segédtanítóskodással és más munkával tengetik napjaikat. A korábbi évek ezen megkönyörülhetne.

Miért drágul a cukor? Már többször hangosítottuk, hogy az ország cukorgyárai a belföldi fogyasztást teljesen fedezni tudnák, ha a gazdaközönség arra lehetne bírni, hogy cukorrépat megfelelő mennyiségben termeljen. Így nyerstermék híjában a fele cukorkormenységet külföldről kell beszerezni. A leírásért kének nagymértű súlyedése folytán pedig a külföldi cukor annyira drága lett, hogy ma helyenként a kocakacukrot már 42 leuban árulják. A dráguláson utabban egy kormányintézkedés is nagyot lendített. A kormány ugyanis, hogy tisztviselőit a cukordrágaság részben megóvjá, a belföldi cukorterméket a tisztviselők számára a gyárakban teljesen lefoglalta és kilójáért 19 leu 50 banit fizetett. Erre a gyárak, attól való fé-

tükben, hogy a finomítás végett Hollandiában lekötött cukrukkal hasonlóan járnak és nagy veszteséget szenvednek, ha azt haza hozzák, a holland cukrot eladták külföldön 40 millió leu nyereséggel. Ennek pedig a vége az lesz, hogy befőzés idején még 42 leu sem fogunk cukorhoz jutni.

Fegyvert kapnak a mezőőrök. Nagyszalonta szorosán a hadi zónába esik és az előljáróság mégis ki tudta eszközölni a hadtestparancsnokságnál, hogy a mezőőrök riasztó fegyvereket használhassanak. Jónak látnók, ha a községek mindenütt megmozdulnának ebben az értelemben, mert bizony a mezők közbiztonsága nagyon gyöngye lábán áll. A lopástól nem riad vissza senki, mert tudja, hogy a mezőőrtől nincs mit félnie. Még kevésbé ismerik el a mezőőr hatalmát a duvadak, ragadozó madarak, melyek bátran kalandoznak szanaszét és a falvakba is belátogatva, nagy károkat okoznak.

Új könyvek.

P. Jánossy Béla: Petőfi, Drámai kép 3 felvonásban. Kolozsvár. Szent Bonaventura könyvnyomda.

A súlyos gazdasági viszonyok nemcsak nálunk, hanem egész Európában szinte lehetetlenné teszik önálló könyvek megjelenését. Még legnagyobb írók szellemi termékei is legtöbbször csak folyóiratok, vagy napilapok hasábjain láthatnak napvilágot. Jól esik látunk e vállalkozás teljes sikerét Jánossynál, kinek kis munkája — tudomásunk szerint — csakhamar második kiadást fog élni. Biztató jelt látunk ebben arra, hogy közönségünkben még a mai súlyos megélhetési viszonyok sem ölik ki teljesen az irodalom iránti érdeklődést.

A Prologusban Jánossy Petőfi szellemét (génuszát) szólaltatja meg szép, lendületes szavakkal. Emléket szedett a rónán, illatot kért Erdőd jásmínjairól, Koltó hársfáiról, porit gyűjtött a szöke Küküllő partján vadvirágok tövére Segesvár alatt s hozza e szent ereklyéket a drága, szomorú és mégis boldog-büszke magyaroknak.

Az I. felvonás Petőfit családi körben mutatja be.

A II. felvonás a segesvári csatákra visz. Ma lesz a nagy nap, győzni vagy elbukni. Az orosz nagy tulérobban van. De biznak Bém lángeszében s Kemény János seregének megérkezésében. Petőfinek, Bém parancsa szerint Vásárhelyen kellett volna bevárni az ütközetet, de nem tudja lelkét megtagadni, részt kíván e naptól. Bém megtiltja Petőfinek, hogy harcba elegyedjék, bajtársai is mindannyian kérik, hogy ne kockáztassa életét; érzik, mit veszítenének. A harc megkezdődik, Petőfi egyedül marad a szobában. Juliája s kis fia tűnnek fel előtte, de a harc zaja kihívja, kirohán.

A III. felvonásban tart a harc. Petőfi nem vesz részt benne. A csata elvesztését Petőfi Gyalokaytól tudja meg,

kit a futó tömeg magával ragad s Petőfi magára marad. Két lándzsás kozák jelenik meg, Petőfit átdöfik. Színváltás után behunyt szemmel, de égre emelt arccal, szakadthuru lantot tartva kezében, mellén a halálos sebbel megy a génusz mellett...

Jánossy ügyesen idézi Petőfi költeményeiből a jelenetekhez illő részeket. Nyelvezete erőteljes, tiszta. A környezetrajz, melybe Petőfit a két első felvonásban bemutatja, dicséretére válik. Kiemelendőnek tartom az első felvonás befejező jelenetét, hol az igazi Petőfi áll előtünk. „Hazám lelkemen, hitvesem szívemen — útját a sorsom végre föllelé, megyünk Erdély felé.“

Értékét a szép kiállítású könyvnek, mely nyomdai technika szempontjából versenyez bármelyik fővárosi nyomdatermékkel is, nagyban emeli Szopos Sándor művésznök költői meglátásról tanuskodó ügyes tusrajza.

Dr. Kántor Lajos.

A jelenkor szellemi válsága. Krilikai utmutató. Irta: *Dr. Tavaszy Sándor*, Kolozsvár, 1923. Minerva kiadása.

E kis mű a napokban hagyta el a sajtót. Célja az, hogy felhívja a figyelmet a napjaink kulturális életében felmerülő olyan irányzatokra, melyek nem hogy elősegítenék, hanem akadályozzák a lelki és szellemi fejlődés normális menetét. Hogy ezt kimutassa, egy pár jellemző irányt vesz fel s ezekkel, mint példákkal állítja elének a korunk gondolkodásában lappangó rendellenes tüneteket. Ezek: az irrationalizmus, az okkultizmus, a Tagore-féle orientalizmus és végül az Einstein-féle relativizmus.

Örömmel állapítjuk meg, hogy minden tekintetben sikerült munka. A kérdéseket kellő alaposággal, de egyúttal meglepő könnyedséggel és szabatossággal tárgyalja. Olvasása élvezetet és tanulságot nyújt nemcsak a szakembernek, de mindenkinek, akit napjaink szellemi élete érdekel s nem akar elmaradni a társadalom szellemi életét mozgó eszmeáramlatok megismerésétől. Azt hisszük, hogy a nép lelkivezetői különösen nagy hasznát fogják látni ennek a munkának, amely higgadt és tárgyilagos kritikájával sok bonyolult lelki problémára adja meg a feleletet. A legmelegebben ajánljuk mindenkinek, akinek a fenti kérdésekben megbízható és hű utmutatóra van szüksége. Ára 20 leu.

Dr. Varga Béla.

Eladó 20 család méh

es elsőrendű országos méretű kaptárral. es
Cim a kiadóhivatalban.

A kisiparosság sérelmei és az új adótörvény.

A temesvári Ipartestület, az adóreform ügyében terjedelmes feliratot intézett a pénzügyminiszterhez. A feliratban kéri, hogy a kisiparosok szerszámainak elhasználódása miatt azok értékének 20—25 százaléka erejéig adóleírás engedélyeztessék, miután a kisiparos átlag 4—5 évben a vagyona legnagyobb részét képező szerszámot elkoptatja. — Ötvenezer leu évi tiszta jövedelem alig elegendő a kisiparos háztartási szükségleteinek biztosítására, tehát méltánytalan a kisiparost még százalékos adószolgáltatással is sújtani. Kérik továbbá a törvény oda módosítását, hogy a progresszív adó csak a kisiparos 100,000 leu felüli jövedelme esetén legyen kiróható, és akkor is az adóztatás alá csak a 20,000 leu felüli jövedelemrész essék. Az új törvény megfelelnek az Erdélyben és a Bánságban közel 40 éve fennálló Ipartestületekről, amelyek tagsági díja az eddig érvényben volt ipartörvény értelmében közadó módjára volt felhajtható. Ennek pótlását is kérik. Az adófellebezési bizottságban megfelelő képviselést kér a kisiparosság. A kisiparos nem tarthat könyvelőt magának és nem is vezethet könyveket, jövedelme csak hozzávetőleges becslés alapján állapítható meg, ha azonban ennél a szakmabeli vélemény nem érvényesülhet, úgy előreláthatólag a kisiparosság szenvedti azt meg. Kérik továbbá a törvény odamódosítását, hogy csakis cégjegyzett iparos legyen köteles könyveket vezetni. A feliratot küldöttség adta át a napokban Bratianu pénzügyminiszternek.

Bőrárak a kolozsvári piacon, kiskereskedelemben. Lábas mosótalp félbőrökben I. rendű kilogrammja 128 leu, II. rendű 120. Cipontalp I/a 210, II/a 200. Nyaktalp I/a 90, II/a 86. Hasszétalp I/a 85, II/a 80. Kipsztalpbélés I/a 115, II/a 105. A külföldi áruk ára a leu változó értéke miatt bizonytalan. Magyar box és német provenieur (Oscaria, Wolfner, Hungária) áruk: belföldi box 38 leutól 50 leuig. Grison sevró I/a 90, II/a 80. Német márkás sevró 70—80 leu. Belföldi sevró 40—50 leu. Erdélyi és külföldi fehér glaszé (bárányból) 7—800-ig kötésenként. Timsós juh-bőr fehér 1000—1200 kötésenként. Barna viaszos bőr (4—7 kilós) kilogrammonként 150—180 leu, 2—5 kilós 180—220, 1—2 kilós 20—240 leu. Tordai barkás és sima bőr 180—200. Szászrégeni barkás és sima 200—200 leu kilónként. 1 pár bocskortalp minőség szerint 35—00 leu.

Halálos rém — ajtónk előtt.

A kiütéses tifusz elleni védekezés.

Mivel a kiütéses tifuszt a betegből vért szivott ruhatetű tejeszti, önként következik, hogy e betegség elleni védekezés a ruhatetvek megsemmisítésében, elpusztításában áll, mert így lehetlenné tesszük, hogy a betegtől vért szivott s így a fertőzés csiráját (virsát) magában foglaló tetű egészséges testet is megcsipjen s a betegséget tovább terjeszse. A beteget legelső sorban el kell különíteni, azután a betegnek, ruhaneműinek s minden vele érintkezésbe jutott tárgynak tetűtlenítésére, fertőtlenítésére és ürülékeinek ártalmatlanná tevésére kell törekedni.

A kiütéses tifusz tünetei, lefolyása.

A kiütéses tifusz a megtörtént fertőzés után 1—2 hétig lappang, de kivételesen 1—2 napon belül is kiüthet. Ezen lappangási időszakban a betegek fejfájásról, néha szédülésről, keresztáji fájdalomról panaszokodnak, majd rázóhideg kíséretében láz lép föl, az ajkon néha sömör fejlődik, továbbá köthártyahurut, néha erős nátha jelentkezik. A hőmérsék gyorsan 40—41 fokra emelkedik és beáll az idegrendszer és az öntudat részéről a závar.

A tulajdonképeni betegség kezdetétől kb. a 3-ik napra kezdődik a kiütés, amely a bőrön borsszemlencse nagyságu, szabályos kör alakú haloványpiros, a bőrfelületről mérsékeltlen kiemelkedő foltokból áll, melyek igen nagy számmal, igen sűrűn jelentkeznek az egész törzsön, a combokon, lábszárakon, lábakon, felkarokon, alkarokon, kezeken, továbbá a nyakon egészen a hajzatos fejbőrig. Ezek a foltok aztán növekednek, szabálytalan alakúak, zeg-zugosak lesznek, s a szomszédos foltokkal összefolyhatnak; majd színváltozás áll be, a nit a legjellemzőbbnek tartanak a foltos tifusz kiütésére. Ugyanis a halvány rózsapiros foltok sötétebbek lesznek, majd barnás-sárgásak, aztán halványabb zöldes-sárgásak, végül eltűnnek. A kiütés lassankénti eltűnésével (átlagban 10 nap alatt) a magas láz is vagy hirtelen, vagy lassan leszáll s a betegség elmúlik. A kiütés elmúltával a bőr többnyire finom kis részecskében, főleg a fehéreműnek a testhez szorosabban illő részein, mintegy porszerűen hámlik.

A fertőző anyag megérése.

Már a világháború előtt (1909-ben) sikerült Nicolle-nak (a tuniszi Pasteur-intézet vezetőjének) kiütéses tifuszban szenvedő embervérével állatokat (csimpánzot) megfertőznie. Ugyancsak ő mutatta ki, hogy a kiütéses tifusz fertőző anyagának (virsának) körülbelül, egy heti időtartam kell arra, hogy a ruhatetű testében fertőző képessé váljék. Előbb átviteli ereje nincs.

Ezek után mindenki beláthatja, hogy a ruhatető természetét és az eilene való védekezést — bármily kellemetlen foglalkozás is — ezekben a járványos időkben multhatatlanul mag kell ismernünk. Nehány idevágó ismertést jövő számunkban fogunk közölni.

Dr. Gergely Endre.

GAZDASÁGI ÉS SZÖVETKEZETI ÉLETPÉNTÉS

Hogyan készül a hidegenfolyó oltóviasz?

Gyümölcsfa oltások, valamint fák sebjeinek bekezdésére szoktuk az oltóviaszt használni, mivel a lég- és vizmentes sebek jobban forradnak be. Van melegen és hidegen folyó oltóviasz. A melegen folyónak nagy hátránya, hogy csak meleg állapotában lehet használni és így gyakran kell tüzhöz tenni. A hidegen folyónak ezzel szemben nagy előnye, hogy egyszeri elkészítéssel — ha jól van kezelve — igen huzamos ideig minden melegítés nélkül használható. Az igen sokféle hidegen folyó oltóviasz közül legcélszerűbbnek a *Lucas*-féle mutatkozik, melynek készítése a következő: Egy vaslábosban lassu tűz mellett megolvasztunk 1 kg. fenyőgyantát (szurkot) s midőn az a tűzről levéve némileg kihűlt — de még folyékony — folytonos keverés mellett hozzáöntünk 300 gr. igen erős (90%-os) szeszt és 70 gr. lenmagolajat. A még meleg anyagot széles száju bádgedénybe öntjük s lehetőleg mindig dugaszolva tartjuk, nehogy a szesz belőle elpárologjon s a viasz megkeményedjen. Ha mégis hibás kezelés mellett megkeményedne, akkor az edényt melegvízbe állítva a viaszt feloldjuk és egy kevés szeszt öntünk még hozzá; így tovább is folyékony lesz.

Liba tenyésztés.

E téren a külföldről behozott két fajt vezető helyen kell felemlitenünk.

1. Az *olasz liba* testére nézve olyan mint a miénk — csak hogy a miénknél háromszor annyit tojik; nem is ritka az olyan olasz liba, mely 35—40 darab tojással kedveskedik egy idényben gazdájának. A mellett edzett és könnyen kielégíthető.

2. Az *emdeni liba* — már tartásával is kiválik a többi libák közül. — Állása valósággal olyan mint a hattyué. Tollazata erős és sulyos, teste mély: kiválóan nagy testsulya miatt előnyös a tartása, olykor 10 kilogramot is nyom, de csak akkor, ha kissé jól tartjuk. Hátránya, hogy teljes termékenységét csak a harmadik évben éri el. A tojóidőszakuk nagyon különböző. Mondhatjuk: októbertől-májusig toj-

nak. Némelyik ugyanis már októberben tojni kezd, míg a másik csak februárban. Tojás hozamuk — kétszer annyi, mint a mi fajta libánké; — legtöbb emdeni liba egy évben kétszer költ.

Ezekkel a nagy sulyu — sokat tojó — és idegenből hozott libákkal is úgy vagyunk, mint a hollandi tehennel. Ott a hazájukban ezektől naponta fejnek 20—25 liter tejet — itt, ha mondjuk a mi kis gazdáinknak, mosolyogva fogadják a kijelentést és egyszerűen nem hiszik el — mikor az ők *Csákója* már prima tehénnek van kiálva és csak 10—12 liter tejet ad — holott este-reggel nyáron — jó zöld füvel megtömi a tehén jászlát. Csakhogy a mi kisgazdáinknak az nem megy a fejébe, hogy naponta 3—3 féle abrak-takarmányt is kell adni a tehénnek; amellet pedig nyáron a tehénnek jó legelőn kell járni.

Egy szóval a külföldről behozott teheneket, vagy libákat — ha már megszokták a mi éghajlatunkat — ha úgy tartjuk mint ottan — itten is csak oly jók lesznek, mint a régi hazájukban: Hej, de még a Szamoson sok víznek kell lefolyni, míg a mi kisgazdáink rájönnek arra az igazságra: ha keveset vetünk, abból a kevésből sokat nem arathatunk — hanem bőven vetünk, akkor bőven fogunk aratni is.

Ezután a kitérés után visszamegyünk és tovább folytatjuk az írást, a libákról.

A kis gazda nagyon helyesen tenné, ha most tavasszal 30—40 darab libatojást beszerezne és azt kollókkal kiköltetné, sőt nem ártana, ha a bugyilárisa engedí: kis libafiókákat is venne, hogy az udvarán csipogna 35—40 darab kis libácska. Mikor pedig kezdenének növegetni, akkor összetársulva többed magával egy kis libapásztorkával kihajtaná a legelőre, akár csak a teheneket. Ott künt a legelőn szabadon mozognak, legelgetnének és naponta 2—3 szor még vízben is lubickolhatnak.

Este pedig, mikor nyugvóhelyükre zárná a gazdasszonya, már az ólba várná őket egy nagy válu telve zöld vagdalékkal, mely egy pár marok kukoricaliszttal lenne jól összekeverve; hogy pedig száraz se legyen, leönti friss vízzel. Ezt a vagdalékot éjjel a kis libák tisztára feleszik. Ez tapasztalat: az én kis libáim, mivel éjjelre is kaptak zöld vagdalékot, sokkal jobban fejlődtek, mint a másé.

A vagdalék lehet kaszált lucerna, továbbá lóhere, vagy csalán, csic-óka, sőt napraforgó levél; ezt bárd vagy fejsze segítségével apróra összevagdadjuk, lisztet, vagy korpát keverünk közéje és végül egy kevés vízzel leöntjük. Ezt kell tennünk napról-napra, míg jó tarló legelőre nem kerülnek a libuskáink. Később irni fogok a libák gazdaságos hizlalásáról és hogy a hizott libának nagy mája legyen, mivel hizlaljuk?

Honka néni

Piaci árak a kiskereskedelemben: buza nagy vékája (30 liter) 105—115 leu, árpa 90 zab 50—55, kukorica 70—80, ptyóka 35—45 (viszont mázsára tömeges eladásnál 150 leu) kendermag 260. Pászuly tarka 230, Dió 120, koszoru hagyma 6—8 l-u, alma kilója 7—8 leu.

MULATTATÓ

Barázdák.

Földmives testvérem!
Amikor szántottál
S az öreg föld hátán
Barázdákat vontál,
Tudom, hogy fáradtál,
Tudom, hogy izzadtál,
De azt is tudom, hogy
Jutalmat is kaptál:
Barázdáid fölött
Bőven is arattál.
— Ha feltört tenyered:
Meg volt a kenyered.
— Bár könnyel vetettél:
Kalácsot is ettél.
— S ha sokat küzdöttél
S még többet szenvedtél:
Kalászado Isten
Aldottja te lettél!

De vannak a földön
Más barázdások is.
Nem is tudom hányan,
Mert hát számuk sok is!
Nincs ezeknek földjük,
Csak arc-barázdájuk,
Nagy gondok ekéje
Szántogatta rájuk.
Nincs ezeknek pénzüik,
Nincs ezeknek telkük,
Csak emberszerető
Nagyon gazdag lelkük.
A szívük jóságát,
Lelkük gazdagságát
Mind eltékozzolják:
Másokért áldozzák.
S míg mást boldogítanak,
Míg mást fölsegélnék:
Ők maguk elhagyva,
Nékülözve élnek.
A kenyereik hányszor
Csak keserű sóhaj!
Szomjazott italuk
Halálhívó óhaj!

Pedig náluk nélkül
Te sem tudnál élni,
Segítségük nélkül
Nem tudnál célt érni!
— Földmives testvérem,
Te gondold reájuk,
Tiszteld meg gondterhes,
Barázdás orcájuk.
Tiszteld meg, becsüld meg
Illendően őket,
Soh'se keserítsd meg
A nép-nevelőket!
Ne gondold haraggal,
Csak hálával rájuk,
S legyen szent előtted
Felhős homlokukon
Az ők barázdájuk!

(Mezőpanit, 1921.)

Várad Albert.

Bálványos vára.

A háromszéki síkság fővárosától, Kézdivásárhelytől, a vadregényes Torja pataka felvisz bennünket a Székelyföld egyik legszebb vidékére: Bálványos várához.

A hagyomány szerint itt lobogott fel utoljára pogány magyarok áldozati lángja. Hadur titott oltárán mignem I. Béla király a fegyver hatalmával véglegesen le nem dönté. Büszke urai, az Aporok, nemcsak az osvallás, hanem a haza védelmében is felemeltek é

büszkén csillogtatták győzelmes fegyverüket. Amikor a tatárjárás idején védelemre gondolni még a király sem mert, a székeiiek megnagyitva, megerősítve Bálványos várat, ellenálltak a mongolok ostromának s megmenekítették családjukat, kincseiket.

Bálványos vára lakott vár volt egészen 1603 ig, amikor Székely Mózzsal szembezálló ura, Apor Miklós Brassónál életét vesztette. Özvegye elhagyta a hideg sziklafészket s Torján épült kényelmesebb kastélyába költözött le. Azóta a pusztulás ütött tanyát az ősi falak között s az ősi hagyományokért országgal, királlyal dacoló hősök alakjai az óriások közé magasodtak. Valószínűleg azok az óriások, akik a rege szerint lágykőből formáltak a várat, amely csak ezerszertendő alatt keményedett meg, jóval előbb már a dákok s a gótok idején átengenték birodalmukat az emberi szellem fennsőbbiségének.

Gyönyörűen dolgozta fel a vár regekeincsét *Jókai Bálványos vár c. regényében.*

Célszerű ítélet.

Történt, hogy a falu egyetlen kovácsa olyan tettet követett el, amiért halálra ítélték szegényt. Biz azonban nem lehetett segíteni!

Felállították az akasztófát, a kovácsot pedig bevitették a siralomházba. Férfiak, asszonyok, gyermekek csoportosan látogatták a szegény bűnöst. Következett a végrehajtás ideje, — odacsődült az egész falu.

Egyszer valamelyik bölcs csak ráút homlokára: — Hohó atyafiak, megálljunk! Meggondolták-e kietek, hogy az egész faluban csak ez az egy kovács van s ha most felakasztják, akkor nem lesz ki a lovakat vasalja?

— Biz az igaz! — mondták többen. De hát mit csináljunk? Az akasztásnak meg kell történnie!

— Hüm, hüm! — gondolkoztak lesütött fejjel.

— Tudják mit? — szól kevés idő múlva az előbbi. — Én kitaláltam a módját, hallgassanak ide: ha már az akasztásnak mindenáron meg kell történnie, akkor azt mondanám, hogy mivel szabó kettő vagyon a faluban, akasszuk fel helyette az egyik szabót. A másik ugyanis megmarad.

— Hát persze; igaz biz a! — hagyták helyben a többiek! Mindjárt neki, az egyik szabót megcsípték s a kovács helyett felakasztották. Így aztán maradt szabó is, kovács is, — és megtörtént az akasztás is. Célszerűen ki volt egyenlítő minden.

Valuta-jegyzések.

— Kolozsvár 1923. március 6. —

1 dollár	= 220—	leu
1 francia frank	= 13.80	"
1 svájci frank	= 41.50	"
1 font sterling	= 1300—	"
1 líra	= 10.25	"
1 cseh korona	= 6.40	"
1 dinár	= 2—	"
100 német márka	= 1.65	"
100 magyar korona	= 7—	"

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

B. A. Szatmár. A küldött 11 Leu márcz. 1 től számíva $\frac{1}{4}$ évre elezámoltuk. — *P. J. Czöfalva.* Köszönjük az új előfizetőt. — *V. I. Plaseii de sus.* Kérjük a község, utolsó posta magyar nevét is közölni. — *Iff. M. Gy. Belényesujlak.* Köszönjük az új előfizetőt. — *K. Gy. Nagybánya.* 1. Virágh István ur múltévi előfizetése címén 35 Leuval tartozik. A küldött 40 Leu a folyó évre számoltuk el. 2. Előfizetések után 20% ék kedvezményt adunk. 3. Címére lapot megindítottuk. Naptárt küldtünk. — *A. R. M. Entaka.* A küldött 132 Leu elszámoltuk. Lapot 3 példányban címére megindítottuk. Naptárakat ugyancsak címére elküldöttük. — *Sz. S. Bereni.* Kérjük a község és utolsó posta magyar nevét is közölni. — *D. J. Gyalu.* Lévay-féle költemények ügyében sziveskedjék közvetlenül a Franklin Társulathoz (Budapest, Egyetem utca 2. szám.) fordulni. — *J. L. Páké.* A küldött összesen 487 Leu köszönettel elszámoltuk. — *Id. M. K. Marosvásárhely.* Köszönjük az új előfizetőt. Küldött 44 Leu Id. M. K. címére elkönyveltük. — *G. A. Bukarest.* A címet kijavítottuk, lapokat pótlólag megküldtük. Balázs Márton címére a lapot megindítottuk. — *K. M. Ceikszentdomokos.* A helyes nevet bevezettük, lapot megindítottuk. Naptárak mentek. *N. J. K. Sárd.* A küldött 22 Leuból 11 Leu a múlt és 11 Leu a folyó évre szól. Előfizetés folyó évi ápr. 1. jár le. — *K. Erdei K. Avasujváros.* A küldött 46 Leuból 22 Leu a múlt és 22 Leu a folyó évre szól. Előfizetése jul. 1. jár le. — *Özv. V. I. Alvinc.* Ugyvan! Levelét nem kaptam meg. Különben válaszoltam volna. Kézcsók. — *B. Gy. Bősháza.* A küldött 45 Leuból 22 Leu a múlt és 22 Leu a folyó évre szól. Előfizetése 1923. jul. 1. jár le. — *B. A. Magyarókerke.* Hálásan köszönjük elismerő sorait. — *N. K. Fiátfalva.* A küldött 44 Leuból 22 Leu a múlt és 22 Leu a folyó évre számoltunk el. — *M. E. Kobátfalva.* Előfizetés folyó jul. 1-én lejárt. O. Áron naptára Kovács Miklós ur címére még decz. 18-án elment. — *Id. P. F. Temesrékás.* A legutóbb küldött 22 Leuval előfizetés 1922 decz. 31-én lejárt. — *K. I. Nagybacon.* 1. Kovácsok szaklapja lecsatolt területeken nem kapható. 2. Egy iparos többféle iparágat is lizhet, de mindenikhez külön engedély kell. — *Firtos.* 1. Üveg hulladékot, ha az fél vaggont legalább kitesz, a következő helyeken értékesíthet: Fekete erdői üveggyár r. t. Fekete-erdő, Élesd. Feleki üveggyár (Szeben megye.); Zelestyei üveggyár, Szatmár megye; Honterus üveggyár, Brassó. Tábla üveggyár, Medgyes; Beéli üveggyár, Bihar megye. 2. Eladó könyvekről kimutatást kérünk. — *E. D. Csikszentmihály.* Előfizetése múlt év decz. 31-én lejárt a most küldött 22 Leu beszámításával. — *Gazdakör Nagyzerénd.* A küldött 44 Leuból 16 Leu a múlt és 28 Leu folyó évre könyveltünk el. — *P. I. Ditró.* A 44 Leuból 14 Leu a múlt és 30 Leu a folyó évre szól. Előfizetés aug. 1-én jár le. — *F. K. Kiskalota.* A 44 Leuból 12 Leu a múlt és 32 Leu a folyó évre számoltunk el. Naptár ment. — *R. M. Lupény.* A 44 Leuból 8 Leu a múlt és 36 Leu a folyó évre szól. Naptár ment. — *L. J. Gyergőremete.* Naptárt febr. 17-én elküldöttük. — *Iff. T. A. Nyárad-köszvényes.* Lapunk 1922. máj. 1-től jár címére. Eddig

22 Leut vételeztünk be előfizetési díj czímén, amely múlt év nov. 1-én lejárt. Kérjük a folytatólagos előfizetést. — *N. J. Erzsébetbánya.* A küldött 893 Leut elszámoltuk. Hálás köszönet nemes fáradozásáért. — *B. B. Márton. Váralmás.* Előfizetés ápr. 1-én jár le a küldött 22 Leu beszámításával, naptárt küldtünk. — *Az alábbiak előfizetése a jelzett időben lejárt, illetve lejár.* — *G. J. Magyarzsákod.* 1922. decz 31. — *N. D. Hegyközszentimre.* 1922. decz. 31. — *Olvasó Egylet Hegyközszentimre.* 1922. decz. 31. — *B. L. Hegyközszentimre.* 1923. febr. 1. — *K. I. Hegyközszentimre.* 1923. márcz 15.

Sajtóhiba. Halálos rém — ajtónk előtt! c. cikkünk másodlik bekezdésének 9-ik és 10-ik sorában „a napokoni” helyett „az orosz-török” olvasandó.

Árlejtési hirdetés.

Ulieşul-Kányád község törvényhatóságilag jóváhagyott terv és költségvetés alapján elkészítendő bolt és korcsma helyiségének felépítésére f. év márc. 18-ra nyilvános árlejtési hirdet. Árlejtési feltételek, terv és költségvetés a községi bírónál bármikor megtekinthető.

Képviselő-testület.

A „Glausch“-féle „Haematinum“ aromaticus vas- és mangán elixír

a legnevesebb orvosok által ajánlva

vérszegénység, sápadtság,
étvágytalanság és gyenge
testi állapotoknál.

Ize igen kellemes s nagyban javítja a közérzést! Napjában étkezéskor vagy azután 1—2 evőkanállal. Gyermekeknek kevesebb

Kapható mindenütt!

Vezérképviselőlet Nagy-Románia területére:

Cosmos nagydrogeria Cluj—Kolozsvár.

Kert tulajdonosoknak, magelárusítóknak ajánlok legfinomabb

karfiol magot

olcsó árban. — Veteménypalánták, virág palánták, futó rózsák gümők árjegyzék díjtalan.

Gáspár István kertészete,

Olthévíz (Hoghíz) Nagyküküllő megye.

Olvassa a „Pásztortűz“-et.

NITROGEN
R.-T.
DICSŐSZENTMÁRTON

A legjobb tavaszi trágya a **MÉSZNITROGÉN.**
ÁLLANDÓ LERAKATOK:

Sváb Gazdasági Egyesület Temesvár,
Erdélyi Szász Gazdasági Egyesület
Nagyszeben, Medgyes, Segesvár, Brassó.
Hann és Társa Kolozsvár.

Deutsch Andor Arad
ifj. Klein Lázár Nagyvárad

Gazdasági gépek és eszközök.

Vetőmagok

Műszaki Cikkek kaphatók!

Hann és Társa Gép- és Műszaki Kereskedelmi r. t.-nél
Cluj-Kolozsvár Str. Reg Mária
(volt Deák Ferencz-utca) 11.

Telefon 2—36. Sürgöny cím: Hanncomp.

Kolozsvári

Takarékpénztár és Hitelbank R
Kolozsvár, Piața Unirii (Mátyás kir.-tér)

Alaptőkéje: 16,000.000 leu.

Tartalékok circa: 15,000.000 leu.

Fiókjai: Désen, Dicsőszentmártonban és Gyulafehérváron

Affiliált üzletei: Tordaaranyosvármegyei Takarékpénztár

r. t. Tordán, Udverhelyemegyei Takarékpénztár
r. t. Székelyudvarhelyen. Alsófehérvármegyei
Gazdasági Bank és Takarékpénztár r. t. Nagyenyeden, Bognár és Szántó Erdélyi Kereskedelmi r. t. Kolozsvárt.

Áruraktárai a vasúti állomás mellett.